

Vlaams
Parlement

vergadering **C264 – WEL21**
zittingsjaar 2011-2012

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en
Armoedebeleid

van 12 juni 2012

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Mia De Vits tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de toename van het aantal rokers in België - 2030 (2011-2012)	3
Vraag om uitleg van de heer Willy Segers tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de aanpak van de centra voor algemeen welzijnswerk in de vrijwillige terugkeer van asielzoekers - 1960 (2011-2012)	4
■	

Voorzitter: mevrouw Vera Van der Borght, ondervoorzitter

Vraag om uitleg van mevrouw Mia De Vits tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de toename van het aantal rokers in België - 2030 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw De Vits heeft het woord.

Mevrouw Mia De Vits: In 2010 bedroeg het percentage rokers volgens een onderzoek van het Onderzoeks- en Informatiecentrum van de Verbruikersorganisaties (OIVO) 18 procent. In 2011 zou daar 3 procent bij zijn gekomen. Volgens het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid ligt het aantal rokers nog hoger.

We weten allemaal wat daar de gevolgen van zijn. In België zouden elk jaar 18.600 mensen sterven ten gevolge van tabaksgebruik. Mensen moeten dus zoveel mogelijk ontmoedigd worden om te roken.

In Nieuw-Zeeland heeft men een ambitieuze doelstelling vooropgesteld: tegen 2025 moet het land volledig rookvrij zijn. In Vlaanderen wil men tegen 2015 ook een aantal doelstellingen bereiken. Zo wil men niet meer dan 11 procent rokers bij jongeren tot 15 jaar. Bij personen van 16 jaar en ouder mag het percentage rokers niet hoger liggen dan 20 procent.

Er zijn ook positieve cijfers. Zo is het aantal rokers dat de hulp heeft ingeroepen van een tabakoloog om te stoppen met roken nog nooit zo hoog geweest. In 2011 zijn volgens cijfers van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) 35.316 personen bij een tabakoloog geweest. Aangezien we toch te maken hebben met een stijging van het aantal rokers, kunnen we ons afvragen of de doelstellingen uit het Vlaams Actieplan Tabak, Alcohol en Drugs 2009-2015 gerealiseerd zullen kunnen worden.

Minister, we hebben het daar al over gehad in 2010. U zei toen dat de gezondheidsdoelstelling aangeeft dat er resultaten moeten worden geboekt tegen eind 2015 en dat we daar nog een paar jaren van verwijderd waren. Intussen zijn we twee jaar verder en we merken dat er nog niet echt een kentering is.

Vorig jaar stelde u in de commissie dat u een grondige evaluatie van het Vlaams Actieplan Tabak, Alcohol en Drugs zou doen in 2013. De vraag is echter wat we nog kunnen doen indien uit de evaluatie blijkt dat we niet op schema zitten. Minister, welke bijsturingen plant u om de doelstellingen van het plan nog te halen?

U zei op 23 maart 2010 dat er geen studie is die aangeeft onder welke omstandigheden de verschillende profielen van rokers bereid zijn om zich te laten begeleiden. U voegde eraan toe dat een dergelijke studie niet veel tijd in beslag moet nemen. Hebt u de opdracht gegeven om zo'n studie uit te voeren? Zo ja, zijn daar al resultaten van bekend? Welke conclusies leverde dit op? Indien neen, waarom niet? Zult u alsnog de opdracht geven om deze studie uit te voeren?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Er zijn nogal wat onderzoeken die gegevens verzamelen over roken bij jongeren of volwassenen. Er is ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs), Leerlingenbevraging, HBSC (Health Behaviour in School-aged Children), Gezondheidsenquête, OIVO enzovoort.

Verschillen in de methodologie en in de timing zorgen voor verschillen in de percentages, dat is te verwachten. Als ik alles overschouw, dan is de voorlopige conclusie dat de aanzienlijke dalingen die zich hebben voorgedaan sinds de jaren negentig gevolgd worden door een stagnatie. Het is een terechte vraag of we daar vanuit het actieplan iets aan kunnen doen en zo ja, wat.

Wat mijn bevoegdheid betreft, blijft het een kwestie van sensibilisatie – ik verwijs naar de actie ‘Rokers verdienen een beloning’ en van een versterkte uitvoering van de bestaande, effectieve strategieën. Het lijkt ons wijs om een aantal zaken consequent en duurzaam voort te zetten.

We hebben vanuit het actieplan al heel wat geïnvesteerd, maar dat heeft geen effect van vandaag op morgen. Hoe dan ook blijven onze Vlaamse beleidsinstrumenten beperkt. De meest kosteneffectieve manier om het tabaksgebruik verder te doen dalen is het verhogen van de prijs, en dat is een federale bevoegdheid. Er is het afgelopen jaar weliswaar een beperkte verhoging doorgevoerd, maar volgens de Stichting tegen Kanker is het eindresultaat nog altijd onder het niveau van de algemene indexevolutie.

Ook na de zesde fase van de staatshervorming zullen de gemeenschappen niet bevoegd zijn voor de prijszetting. Hetzelfde geldt voor de terugbetaling van nicotinesubstitutietherapie voor rokers met een laag inkomen. We blijven deze zaken uiteraard wel bepleiten bij de federale overheid.

Bij BELSPO, de administratie die instaat voor het federaal wetenschapsbeleid, is een jaarlijks budget beschikbaar voor beleidsonderzoek over tabak, alcohol en drugs. Sinds vorig jaar worden de gewesten en gemeenschappen uitgenodigd om een inbreng te doen over thema's. Naargelang het soort onderzoek kan er een beperkte cofinanciering worden gevraagd van de gewesten en gemeenschappen. Dat was hier ook het geval.

Vanuit de Vlaamse Gemeenschap hebben we dit onderzoek op tafel gelegd. Het voordeel van deze werkwijze zou zijn dat het thema kan worden opgenomen in de grotere procedure van de oproep van BELSPO, en uiteraard ook dat het ons veel minder kost. Aangezien rookstop een gedeelde bevoegdheid is, zou het ook logisch zijn dat er gewerkt wordt met cofinanciering. De reacties op het federale niveau, bij Volksgezondheid en Wetenschapsbeleid, waren positief. Niet alle gemeenschappen waren echter bereid tot een cofinanciering.

Momenteel loopt dezelfde procedure voor 2012. We zullen nog een poging doen om te zien of we dit via BELSPO geregeld kunnen krijgen. Is dat niet het geval, dan moeten we overwegen om zelf een overheidsopdracht in die zin uit te schrijven in het najaar. Voor meer informatie over het onderzoeksprogramma bij BELSPO kunt u terecht op de website van BELSPO.

De voorzitter: Mevrouw De Vits heeft het woord.

Mevrouw Mia De Vits: Minister, u hebt mijn vragen beantwoord. U hebt het over de prijszetting die op federaal vlak moet worden besproken. Wat het onderzoek betreft, zullen we de komende maanden wellicht uitsluitel krijgen of dit mogelijk is samen met de andere gemeenschappen, gecoördineerd op het federale niveau. Als dat niet kan, kunnen we zelf misschien wel de middelen daarvoor uittrekken. Ik hoop dat we daarvan op de hoogte zullen worden gebracht.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Willy Segers tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de aanpak van de centra voor algemeen welzijnswerk in de vrijwillige terugkeer van asielzoekers - 1960 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Segers heeft het woord.

De heer Willy Segers: Voorzitter, minister, collega's, in haar jaarverslag meldt Fedasil dat het aantal migranten dat vrijwillig naar het thuisland terugkeert, de voorbije jaren is blijven stijgen. In 2011 kozen 3358 migranten voor die vrijwillige terugkeer, het hoogste aantal sinds 2005.

Uit een samenvattend rapport ‘CAW’s en vrijwillige terugkeer’ van juni 2007 blijkt dat de meeste eerstelijnswerkers met vrijwillige terugkeer in aanraking komen. In uw antwoord op mijn vraag om uitleg in de vergadering van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid van 8 juni 2010 zei u over de rol van de centra voor algemeen welzijnswerk (CAW’s) in de vrijwillige terugkeer van asielzoekers onder meer het volgende: “Naast het concrete hulpaanbod moeten de CAW’s de uitgewerkte methodieken en activiteiten in de reguliere werking van de CAW’s integreren. Indien mogelijk, moet de samenwerking met andere diensten worden uitgebouwd.”

Aangezien het aantal betrokken doelgroepen toen sterk steeg – en dit nog steeds het geval is –, verzag u in een tijdelijke uitbreiding van het laagdrempelig mobiel en ambulante hulpaanbod voor mensen zonder wettig verblijf, asielzoekers en vluchtelingen. Verder is er ook door het toenmalige Vlaams Minderhedencentrum (VMC) een instrument uitgewerkt, namelijk een ‘bureaublad vrijwillige terugkeer’ dat concreet de taken van de eerstelijnsdiensten bij een vrijwillige terugkeer vermeldt. Er waren twee jaar geleden vijf CAW’s die over een dergelijke erkenning beschikten: CAW & Jeugdzorg Middenkust, CAW Regio Brugge, CAW De Mare, CAW Regio Leuven en CAW Sonar. Concreet bijsturing in de rol van de CAW’s vond u toen niet nodig. In diezelfde commissievergadering zei u ten slotte dat u geen signalen van misbruiken van ‘terugkeergelden’ had ontvangen.

Minister, hoe evalueert u de integratie van de uitgewerkte methodieken en activiteiten in de reguliere werking van de CAW’s en het uitbouwen van samenwerking met andere diensten? Waar is er eventueel ruimte voor verbetering? Voldoet die tijdelijke uitbreiding van het laagdrempelig mobiel en ambulante hulpaanbod nog steeds? Hebt u ondertussen dit aanbod nog aangepast? Vindt u bijsturing in de rol van de CAW’s ten aanzien van de vrijwillige terugkeer van asielzoekers nu wel nodig? Indien ja, waarom concreet? Hebt u ondertussen wel signalen opgevangen die wijzen op het misbruik van terugkeergelden? Indien ja, welke concreet en hoe bent u van plan dit aan te pakken?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, collega’s, de tijdelijke uitbreiding van het laagdrempelig mobiel en ambulante hulpaanbod voor mensen zonder wettig verblijf, asielzoekers en vluchtelingen kwam er naar aanleiding van diverse signalen vanuit noodhulporganisaties en welzijnsorganisaties naar aanleiding van de toenemende vragen van de omschreven doelgroep eind 2009. Voor de periode van één jaar kregen acht centra voor algemeen welzijnswerk – CAW Artevelde in Gent, de CAW’s Archipel en Mozaïek in Brussel, CAW’s De Terp en De Mare in Antwerpen, CAW Middenkust in Oostende, CAW Waasland in Sint-Niklaas en CAW Het Welzijnshuis in Mechelen – projectmiddelen voor het realiseren van een uitbreiding van het laagdrempelig ambulante en mobiel hulpaanbod voor mensen zonder wettig verblijf, asielzoekers, vluchtelingen. Daarnaast kregen ze de opdracht om te onderzoeken hoe ze de uitgewerkte methodieken en activiteiten konden integreren binnen de reguliere werking van het CAW en in welke mate hiervoor kan worden samengewerkt met andere diensten en organisaties.

Uit de evaluatie van de projecten zijn drie tendensen waar te nemen. In de eerste plaats is er de verscheidenheid tussen de CAW’s met betrekking tot de doelgroep. In Oostende ging bijvoorbeeld de aandacht vooral naar mensen zonder wettig verblijf die de overstek naar het Verenigd Koninkrijk willen maken. De overige CAW’s werkten met de brede doelgroep van vluchtelingen, asielzoekers en mensen zonder wettig verblijf. CAW De Terp besteedde extra aandacht aan de jongeren. In de tweede plaats bleek uit alle evaluatieverslagen de bestaande nood aan psychosociale begeleiding ten aanzien van de doelgroep. En ten derde bleek intersectorale samenwerking een belangrijk aspect bij het aanbieden van integrale ambulante begeleiding. De integratie van de projectresultaten in de reguliere werking van de CAW’s lijkt ons geslaagd.

De projectperiode liep van 1 januari tot en met 31 december 2010. De projecten hebben een antwoord geboden op een tijdelijke nood op dat ogenblik ten gevolge van de beschreven doelgroep. Deze acute nood doet zich op dit ogenblik niet voor. De bestaande nood aan informatie, advies en psychosociale begeleiding ten aanzien van mensen zonder papieren, asielzoekers en vluchtelingen wordt opgevangen binnen het reguliere aanbod van de CAW's.

We achten het op dit ogenblik niet nodig om het bestaand aanbod van de CAW's naar deze doelgroep te wijzigen. Het aanbod van de CAW's in het kader van de vrijwillige terugkeer bestaat uit: de cliënt informeren over de verschillende toekomstmogelijkheden; het geven van basisinformatie over het aanbod van vrijwillige terugkeer; de cliënten desgevallend doorverwijzen naar een Internationale Organisatie voor migratie/Return and Emigration of Asylum Seekers ex-Belgium (IOM/REAB). Dat zijn organisaties die verantwoordelijk zijn voor deze terugkeerprogramma's.

Een aantal CAW's, verspreid over Vlaanderen, zijn IOM/REAB-partner. Als IOM/REAB-partner voorzien deze centra in de voorbereiding van de vrijwillige terugkeer. Hun taken zijn: gedetailleerde informatie geven over het aanbod van vrijwillige terugkeer; de terugkeervraag analyseren; de nodige documenten verzamelen; het terugkeerdossier opstellen en doorsturen naar IOM Brussel; contact opnemen met een van de vier service providers voor de voorbereiding van een reïntegratieproject, voor zover de cliënt bijkomende ondersteuning wenst.

De knelpunten uit het rapport hebben voornamelijk betrekking op het gebrek aan up-to-date informatie en ondersteuning. Op dit moment zijn al een aantal belangrijke en gemakkelijk terug te vinden instrumenten ontwikkeld en ter beschikking gesteld van de medewerkers van de eerstelijnsdiensten: het bureaublad en de website van het Kruispunt Migratie-Integratie. Met uw laatste vraag peilde u naar signalen die wijzen op misbruik van terugkeergelden. Ik kreeg geen signalen uit het werkveld van misbruik van terugkeergelden.

De heer Willy Segers: Ik dank u voor de toelichting. Wat de terugkoppelingsvraag betreft, moet toch worden opgemerkt dat in de tussenliggende periode heel wat is gebeurd. De gegevens over de evaluatie van 2010 die u aanhaalt, tonen toch wel aan dat de CAW's gewapend zijn om de aanpak toe te passen. Aangezien het om een evaluatie van 2010 gaat, vraag ik me wel af of men de stijging nog aankan en er geen bijsturing nodig is. Het bureaublad blijkt een serieus hulpmiddel te zijn. Bent u eventueel van plan om een aantal CAW's erop te wijzen dat zij dat bureaublad kunnen gebruiken? Of is dat gewoon niet nodig?

Minister Jo Vandeurzen: Op dit moment doorlopen de CAW's een groot reorganisatieproces. Ik zal de vraag stellen, maar het is voor mij duidelijk dat de koepel in de overheid een gesprekspartner heeft. Als er specifieke vragen zijn, zal ik die welwillend bekijken. Ik ga ervan uit dat, als er behoeften zijn, zij dat wel zullen signaleren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■